

Forfatter: Stub, Ambrosius

Titel: Digte

Citation: Stub, Ambrosius: "Digte", i Stub, Ambrosius: *Digte*, Rosenkilde og Bagger, 1972, s. 132. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-stub02val-shoot-idm139871599144288/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Digte

III. Digt, som har været tillagt
Ambrosius Stub, se Indl. S. 52

Det menneskelige Livs Løb

Melodie: Føds, græde, die og linds.
Componeret i Dramen.

Fødes, Græde, Svøbes, Ammes,
5 Vugges, Tumbles, Bæres, Gaae,
Tugtes og i Tvang annammes,
Leege, Voxe, Tanker faae,
Elske, Beile, Giftes, Mages,
Lykke veltes need og op,
10 Ældes, Svækkes, Døe, Begraves:
Det er alt vort Levnets Lob.

Fødes er vor første Smerte,
Skiøndt vi selv det ei forstaae,
Fødsels Frugten er et Hierte,
15 Fuldt af Synd og ond Attraae,
Fyrsten fødes som en Bonde,
Begges baade Liv og Krop
Af Naturen ere onde;
Ondskab er vort Levnets Lob. —

20 Græde er vor første Stemme,
Først vi Verden faae at see;
Første Lyd vi låer fornemme,
Er et kleinligt Ak og Vee;

Som vor Alder siden fremmes,
²⁵ Voxer Graaden for os op,
Vi med Graad i Graven giemmes:
Graad er alt vort Levnets Lob.

Svøbet er vor første Klæde,
Første Statz og første Bram,
³⁰ Svøb maa skiøndt vi ere spæde,
Skiule Nøgenhedens Skam,
Svøb det første, Svøb det sidste;
Svøb er første Livets Haab,
Sidst vi svøbes i vor Kiste,
³⁵ Saa er endt vort Levnets Lob.

Ammes er vor første Pleie,
Da, mens Gummen ei har Tand,
Bringes maa med Brøst tilveie
Det, os usle nære kan;
⁴⁰ Vel opammet, maa man kalde
Den saavel til Siel som Krop,
Der faaer Plads blandt Guds Udvalde,
Naar han ender Livets Lob.

Vugges er vor første Vandring,
⁴⁵ Reise-Herberg, Skib og Havn,
Da vi skifter til Forandring
Vuggen med vor Moders Favn;
Verden siden bliver Vugge,
Graven Skiødet for vor Krop,
⁵⁰ Verdens Vugge, Gravens Skygge,
Skifter alt vort Levnets Lob.

- Tumles er vor første Skiæbne,
Tumle-Pladsen Verdens Kreds,
Hvor vi nødes os at væbne
55 Med et altid Veltilfreeds;
Fra vor Gang-Vogn vi paa Jorden
Tumles stedse need og op,
Indtil Baar paa Kirke-Gaarden
Standser sidst vort Tumle Lob.
- 60 Bæres giør os først til Herre;
Men, Ak usel Herre-Stand!
Da vi os ei selv, desværre,
Rædde eller styre kan;
Bæres er og sidste Ære,
65 Som, naar Aanden gives op,
Vi af Mennesker begiære
Efter Livets endte Lob.
- Gaae er første Tegn til Kræfter,
Da vi slippe Favn og Arm,
70 Og paa egen Foed derefter
Maa gaae om blandt Sorg og Harm;
Naar da Jorderigs Forandring
Har udmattet Foed og Krop,
Gaaer vi sidst al Verdens Vandring;
75 Saa er endt vort Levnets Lob.
- Tugtes, medens vi opaves,
Er vor første Ungdoms Tvang,
Da for os maa Omsorg have,
At vi ei gaae egen Gang;
80 Verden vel os tugter siden: –

Vel den Siel, som tugtes op
Af Guds Aand i Naade-Tiden!
Vel da endes Livets Lob.

Leege er det Værk og Væsen,
⁸⁵ Som vi udi Børne-Aar,
Frem for Arbeid, Læren, Læsen,
Allerhelst og først attraaer;
Døden tit i denne Alder
Hæver heele Leegen op:
⁹⁰ Blomstret visner – dermed falder
Leeg og heele Livets Lob.

Voxe er den første Stige,
Hvorpaa Aarene gaae hen,
Da vort Legeme tillige
⁹⁵ Gaaer som trinvis op paa den.
Væxten stander strax derefter;
Naar man lidt er klavret op,
Krymper Kroppen, mister Kræfter,
Døer og ender Livets Lob.

¹⁰⁰ Tanker samle først begyndes,
Naar vor Børne-Skoe er traaed,
Da man tit af Tanker skyndes
Til at gjøre Øiet vaad,
Tunge Tanker tvinge, tære
¹⁰⁵ Tit den arme Siel og Krop
Til de Livet reent afskiære
Og gjøt kort vort Levnets Lob.

Elske, Beile, frie og ynde
Er vor Mandoms store Værk,

- ¹¹⁰ Med det første vi begynde
Kiendelig at blive stærk;
Døden immer til os beiler
Og os beder holde Trop:
Mangen Beiler tit kuldseiler
¹¹⁵ Midt i Elskovs beste Lob.
- Giftes, mages, parres, bindes,
Er det Baand af Vigtighed,
Under hvilket vi befindes
Først at lægge Frihed ned;
¹²⁰ Viin og Vand tilsammenøses,
Roeligheden ofres op;
Denne gyldne Lænke løses,
Naar vi ende Livets Lob.
- Lykke veltes op og under,
¹²⁵ Skifter jævnlig om vort Mod,
Vi ophielpes mellemstunder,
Stundom trædes under Føed;
Ingen prise kan sin Gierning,
Før han haver holdet op
¹³⁰ Eller rose Lykkens Tærning,
Før han ender Livets Lob.
- Ældes og til Graven lakke
Følger paa det forrige,
Aarene gaaer ud for Bakke,
¹³⁵ Haaret blir som Uld og Snee;
Vel er Alderdommen Ære,
Dog man en graahærdet Top
Hører jævnlig begjære
Snart at ende Livets Lob.

¹⁴⁰ Svækkes udi Krop, og Arme,
Røstes som et Løv paa Træe,
Miste den naturlig Varme,
Skiælve udi Been og Knæe
Minder kraftig om det sidste,
¹⁴⁵ At vi snart skal løses op
Og ved Jorde-Blee og Kiste
Ende dette Livets Lob.

Døe gjør Ende paa vor Møie;
Naar vi døe i Christi Troe,
¹⁵⁰ Døden skiuler for vort Øie
Synd og Jorderigs Uroe:
Søde Stilhed, Søvnens Broder,
Du Guds Folkes Raab og Haab,
Samle os til fælles Moder
¹⁵⁵ Fra vor Bane-Kamp og Lob!

Graves ned, i Mulden glemmes,
Naar vort Levnets Lob er endt,
Og af heele Verden glemmes,
Sidst vi høilig med er tient;
¹⁶⁰ Lad nu Verden larme, bruse,
Blande Alting i en Hob,
Jeg er der ei meer til Huuse,
Men har endt mit Levnets Lob.

A: Arier og Sange II 1777 Nr. 102. *B:* Ny kgl. Sml. 517, 8° S. 195.
C: Ny kgl. Sml. 358, 8° S. 194. *D:* Tryk: Ikkun Tanker til en altid
behagelig Eftertanke 1792. *E:* Ny kgl. Saml. 1510, 2°. *F:* Tryk: En meget
smuk Nye Sang over det menneskelige Livs Løb 1789. — *Litt.:* Barfod
III Nr. 95; Brix: Ambr. Stub S. 67–69; Ottosen S. 107, 114; Bille-
skov Jansen: Dansk Literaturhist. I S. 343–44. — 1. Vers er som oplyst af

Billeskov Jansen Oversættelse fra Svensk af Olof Dalins Lykønskingsdigt til Grevinde Hedvig Taube paa hendes Fødselsdag 31. Okt. 1738 og er en Variant til Verset Nr. 57. Som oplyst i Overskriften er Melodien hentet fra det svenske Digt. Overskriften oplyser yderligere, at Digtet er komponeret (sat sammen) i Drammen, og den lange Række Vers, der er føjet til 1. Vers og nærmere udfører de enkelte Led af dette, kan derfor ikke, som man tidligere har ment, stamme fra Stub. At Digtet er norsk bekræftes af en Række norske Ord og Udtryk som kleinligt (svagt, sygeligt), løses op (opløses), mellemstunder (nu og da, under-tiden), Skugge (Skygge), stander (standser), ud for Bakke (ned ad Bakke). - Jf. Indl. S. 52 og 72 samt Nr. 57.

1-3 Overskr.] *mgl. CF. 2-3 Melodie. . Dramen] mgl. D. 3 Dramen] Drammen BE. V. 1] staaar paa Titelbladet, og over 2. Vers, der har Nr. 1, staaar: Mel. Troefast Venskab sielden findes F. 8 Beile, Giftes] giftes, beile E. 11 alt. . Levnets] al vor Livets; *saal. ogsaa i de flg. Vers F. - Lob] Løb D; saal. ogsaa i det flg.; om Ordets tidligere Brug i Dansk se Nr. 57. V. 2] mgl. D. 12 Fødes] Fødsel F. 13 selv. . ei] det ei selv F. 14 Frugten] Frugter F. 16 Fyrsten] Fyrster F. 17 Liv] Siel C. 19 Ondskab er] Det er al F. 25 for] med C. 26 glemmes] glæmmes E. 27 alt vort] vores E. 28 Svøbte] Svøbtes CEF. 30 ere] end er C. 32 det (1 og 2)] er C. 33 første Livets] vores Lives E. - første] først vor F. 35 vort Levnets] vor livets E. 39 os] de F. - nære] være C. 40 kalde] sige C. 41 Den] De F. 42 Der. . Udvalde] Som er ammet til Guds Rige C. 43 Naar. . ender] Vel da endes C. 44 Vuggen] Vuggen F. 45 Reise-Herberg] Reyse, Herberg CF. 48 bliver] blier vor C. 50 Verdens. . Skygge] Graves Skygge, Verdens Vugge B. - Skygge] Skugge C; *Rimmet kræver Skugge, som maa være det oprindelige. Skugge maa her være norsk, selv om det ikke er ukendt i ældre Dansk og i fynsk Dialekt (Flemløse); jf. Ordb. o. det da. Sprog XIX Sp. 1273 og Brøndum-Nielsen: Gml. Gram. I S. 101 og 121; Skipsde F. 51 alt] al C. 54 mødes] mødes C. 56 vi] først C. 57 Tumles steds] Vi omtumles C. - need. . op] op og ned F. 59 sidst. . Lob] sidste Tumlested F. - sidst. . Tumble] alt vor Livets E. 61 Ak] en F. 63 Rædde] Raade F. 69 Favn. . Arm] Arm og Favn F. 74 sidst al] sidste F. - al] af C. 75 vort Levnets] vor Lives E. 76 medens vi] heres og C. - opaves] opdrages B. 77 første Ungdoms] Ungdoms første C. 78 Da. . os] Og da for F. 80 vel os] os vel D. 86 Læren, Læsen] lære, læse F. - Læren] Lærdom C. 90 Blomstreet] Blomster A. 91 Livets] Levnets B. 95 som. . op] fra Trin til Trin C. 96 stander] i Trykfejlslisten til A rest. til standser; standser CF. - strax] lidt E. 100 Tanker samle] Tankers Samling F. 103 vaad] vaadt C. 104 tære] tærer C. 106 Til. . afskiære] Tanker Livet tidt afskiærer C. 108 ynde] nyde E. 110 Med] Men B. 117 det] et F. 120 Viin. . Vand] Vand og Viin C. - tilsammengøses] tilsammen (tilsammes C) øses B-D; tilsammenføyes E. 125 om vort] vores E. 134 ud for] ned af F. 138 jævnlig] jævnlig nu F. 141 Røstes] Rystes C. - Løv] Løb D. 143 ndi. . Knæc] som et Løv paa Træc (jf. 2. Ltnis) F. 150 for] fra C. 153 Raab. . Haab] Siel og Raab F. 155 Bane-Kamp] Bane, Kamp F; Barnekamp D. 156 Graves] Graven B. 157 Levnets] Livets F. 159 med] ved F.***

IV. Vers paa Trætavle over Indgangen i
Vedtofte Kirke, som har været tillagt
Ambrosius Stub

- Gak ind, ô Siæl, gak ind! om du vel har i Sinde,
⁵ At reddes fra din Synd paa Dommens store dag
Her høres Naadens Ord, her skal du Redning finde,
Gak ind, skiønt ey dit Kiød deri vil finde Smag.
Men førend Du gaaer ind skal du Dig ydmygt bøye,
For Gud i Bøn og Suk, om salig Ordets Frugt.
¹⁰ Før Du igien gaaer ud til Himlen kast Dit Øye,
Tak Gud, som Ordet gav dig til en Lifsens Lugt.

Verser paa en Trætavle ophængt over Indgangen i Vedtofte Kirke, Sognekirken til Brahesholm, skal ifølge Traditionen (se Træp 5. Udg. VI S. 490) være skrevet af Ambrosius Stub. Det er dog næppe skrevet af Stub, snarere af en Præst ved Kirken (Wolfburg?). – Jf. Indl. S. 27 og 72.